Journal of Buddhist Education and Research
JBER ISSN: 2586-9434 (Print) No. S1 (May-July, 2026)

Research Paper
JBER Scope: Education

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในพื้นที่ภาคตะวันออก

The Current Conditions, Desired Conditions, and Priority Needs for Internal Supervision Promoting Active Learning in Schools under the Provincial Administrative Organizations in the Eastern Region

ณัฐพร อุดง[1], เมษา นวลศรี[2*] , สุวิทย์ ฝ่ายสงค์[3]

[1,2,3]มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี, ประเทศไทย

Nataporn Udong[1], Mesa Nuansri[2], Suwit Faisong[3]

[1,2,3]Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage Pathumthani Province, Thailand

✉: * mesa@vru.ac.th

(*Author Corresponding Email)

Received: 26 June 2026; Revised: 7 July 2026; Accepted: 20 July 2026
© The Author(s) 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในพื้นที่ภาคตะวันออก กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 320 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ระหว่าง 0.80–1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Priority Needs Index Modified: $PNI_{modified}$) ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก (M = 3.683, SD = 0.491) ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (M = 4.827, SD = 0.390) เมื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ การประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายใน ($PNI_{modified}$ = 0.319) รองลงมา คือ การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ ($PNI_{modified}$ = 0.312) การสร้างความรู้ความเข้าใจในการนิเทศภายใน ($PNI_{modified}$ = 0.311) การวางแผนการนิเทศภายใน ($PNI_{modified}$ = 0.307) และการดำเนินการนิเทศภายใน ($PNI_{modified}$ = 0.305) ตามลำดับ ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการประเมินผลและการนำผลการนิเทศไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : การนิเทศภายใน, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, องค์การบริหารส่วนจังหวัด

Abstract

This research aimed to investigate the current state, desirable state, and priority needs of internal supervision promoting active learning in schools under the Provincial Administrative Organizations in the Eastern Region. The sample consisted of 320 school administrators and teachers selected through stratified random sampling. The research instrument was a five-point rating scale questionnaire with a content validity index (IOC) ranging from 0.80 to 1.00 and a reliability coefficient of 0.99. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and the Priority Needs Index Modified ($PNI_{modified}$). The findings revealed that the overall current state of internal supervision promoting active learning was at a high level (M = 3.683, SD = 0.491), whereas the overall desirable state was at the highest level (M = 4.827, SD = 0.390). Regarding the priority needs, the highest-ranked aspect was evaluation and reporting of internal supervision ($PNI_{modified}$ = 0.319), followed by problem and needs analysis ($PNI_{modified}$ = 0.312), enhancing understanding of internal supervision ($PNI_{modified}$ = 0.311), planning for internal supervision ($PNI_{modified}$ = 0.307), and implementation of internal supervision ($PNI_{modified}$ = 0.305), respectively. The findings indicate that schools should emphasize the systematic development of internal supervision, particularly strengthening evaluation and the utilization of supervision results to improve active learning management, thereby continuously enhancing the quality of educational management.

Keywords: Internal Supervision, Active Learning, Provincial Administrative Organizations

1. บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้การจัดการศึกษาต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำคัญ ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา และการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในชีวิตจริง นโยบายการศึกษาของประเทศไทยจึงให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน (อดิศักดิ์ สุดเสน่หา, 2567) โดยเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ลงมือปฏิบัติ คิดวิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ขณะที่ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (พวงอ้อย ไชยดี, 2564) ทั้งนี้ ความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกขึ้นอยู่กับศักยภาพของครูและการสนับสนุนจากสถานศึกษา โดยเฉพาะการนิเทศภายในซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริม พัฒนา กำกับติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ช่วยให้ครูสามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยี ตลอดจนการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและนโยบายทางการศึกษา (โกวิทย์ สีวัง, 2566; กนกวรรณ ฉัตร์แก้ว, 2562)

การนิเทศภายในเป็นกระบวนการบริหารงานวิชาการที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โดยมุ่งส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (จักรกฤษณ์ กังหัน, 2565; สายวินิตย์ ดวงสนาม, 2561) ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศจึงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา โดยกระบวนการนิเทศช่วยให้

สถานศึกษาได้รับสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา ความต้องการ และบริบทของการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมและทันต่อการเปลี่ยนแปลง (พวงอ้อย ไชยดี, 2564) สถานศึกษาจึงควรบริหารจัดการภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วม มุ่งพัฒนาความรู้และทักษะของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ควบคู่กับการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งนำผลการนิเทศมาใช้เป็นข้อมูลป้อนกลับเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของครู (โกวิทย์ สีวัง, 2566) อันจะนำไปสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน การนิเทศภายในจึงมิได้มีบทบาทเพียงการกำกับหรือตรวจสอบการปฏิบัติงานของครูเท่านั้น หากยังเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างยั่งยืน โดย ณัฐพร เดชทะสอน (2568) พบว่า การนิเทศภายในมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยเฉพาะด้านการวางแผน การดำเนินการนิเทศ การประเมินผล และการเสริมสร้างขวัญกำลังใจ ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สอดคล้องกับ ภีชาวิชญ์ ยางงาม (2564) ที่ระบุว่า การนิเทศภายในช่วย พัฒนาความรู้ ความสามารถ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู พร้อมทั้งส่งเสริมการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามมาตรฐานและเป้าหมายของสถานศึกษา อันนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิผล

สถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในพื้นที่ภาคตะวันออกมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่ แม้ว่าจะมีการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามนโยบายของภาครัฐ แต่ยังพบว่าการนิเทศภายในเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกขาดข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานและความต้องการจำเป็นที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในพื้นที่ภาคตะวันออก เพื่อให้ได้สารสนเทศที่สะท้อนช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ และใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาการนิเทศภายในที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อันจะเป็นประโยชน์ต่อการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูและการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในพื้นที่ภาคตะวันออก

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในพื้นที่ภาคตะวันออก มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในพื้นที่ภาคตะวันออก จำนวน 1,419 คน (สำนักงานศึกษาธิการภาค 8, 2567; สำนักงานศึกษาธิการภาค 9, 2567)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในพื้นที่ภาคตะวันออก ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้จำนวน 302 คน แต่เพื่อชดเชยแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์หรือขาดหายไปผู้วิจัยจึงปรับเป็นจำนวน 320 คน แล้วทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเรื่อง สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในพื้นที่ภาคตะวันออก ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครอบคลุม 5 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดคะแนนตั้งแต่ 5 = มากที่สุด ถึง 1 = น้อยที่สุด

การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และสร้างแบบสอบถาม

2) กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย และสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกัน

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ความครอบคลุมของเนื้อหา ความเหมาะสมของปริมาณคำถาม ความชัดเจนของภาษา และรูปแบบของแบบสอบถาม

4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความสอดคล้องด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence: IOC) โดยกำหนดเกณฑ์ ค่า IOC มากกว่า 0.5 (พิสิษฐ ตัณฑวณิช, 2561) จึงสามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งจากการคำนวณพบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00

5) นำข้อคำถามไปปรับปรุงตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ และจัดทำเป็นแบบสอบถาม

6) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try - out) กับครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือโดยการตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งสภาพที่เป็นอยู่ และสภาพที่ต้องการให้เป็นของการนิเทศภายในของสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา โดยค่าความเชื่อมั่นที่คำนวณได้ต้องมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's coefficient alpha) (Cronbach, 1970) ตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป (ปราณี มีหาญพงษ์, 2561) จึงจะสามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งผลการหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .99

7) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ผู้วิจัยส่งหนังสือขอเก็บรวบรวมข้อมูลและแบบสอบถามในการวิจัยให้โรงเรียนที่สุ่มตัวอย่างมาได้เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยการส่งหนังสือขอเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ พร้อมกันนี้ได้แนบแบบประเมินออนไลน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้แพลตฟอร์ม Google Forms โดยครูสามารถตอบแบบประเมินได้โดยการแสกน QR Code

2) ผู้วิจัยรวบรวม และติดตามแบบสอบถามทางออนไลน์จนครบตามจำนวนที่กำหนด

3) นำแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลต่อไป

4) ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ รวมทั้งสิทธิของผู้ตอบแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง โดยผู้ตอบแบบสอบถามเข้าร่วมการวิจัยด้วยความสมัครใจ และสามารถปฏิเสธหรือยุติการตอบแบบสอบถามได้ทุกเมื่อโดยไม่ส่งผลกระทบใด ๆ ข้อมูลที่ได้รับถูกเก็บรักษาเป็นความลับ ไม่นำเสนอข้อมูลที่สามารถระบุตัวบุคคลได้ และใช้เพื่อประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น นอกจากนี้ แบบสอบถามออนไลน์ได้รับการกำหนดให้ผู้ตอบสามารถตอบได้เพียงหนึ่งครั้ง และผู้วิจัยได้ตรวจสอบความครบถ้วนและความซ้ำซ้อนของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์ เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของการตอบข้อคำถาม และวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1) วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ในการแปลผลค่าเฉลี่ยของข้อมูลตามเกณฑ์ของ Best (1977) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 แปลว่า สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 แปลว่า มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 แปลว่า สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 แปลว่า สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 แปลว่า สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2) การประเมินความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา โดยกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ มาเรียงลำดับโดยใช้ดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็นหรือ Modified Priority Needs Index : $PNI_{modified}$ (สุวิมล ว่องวาณิช, 2562) สูตรการคำนวณดังนี้

$$PNI_{modified} = \frac{(I-D)}{D}$$

โดย $PNI_{modified}$ หมายถึง ดัชนีอันดับความต้องการจำเป็น
D (Degree of success) หมายถึง ค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน
I (Importance) หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์

แปลผล PNI โดยข้อดัชนี $PNI_{modified}$ สูง แสดงว่ามีความต้องการจำเป็นระดับสูง มากกว่าข้อรายการที่มีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ต่ำ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแบบตอบสนองคู่ (Dual response)

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในพื้นที่ภาคตะวันออก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายลักษณะของข้อมูลและจัดลำดับความต้องการจำเป็นของแต่ละด้าน จึงเลือกใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{Modified}$) ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทั้งนี้ การวิจัยครั้งนี้มิได้มุ่งทดสอบสมมติฐานหรือเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่าง จึงไม่ใช้สถิติเชิงอนุมานในการวิเคราะห์ข้อมูล

4. ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในพื้นที่ภาคตะวันออก ปรากฏผล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในพื้นที่ภาคตะวันออก (n = 320)

การนิเทศภายในที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น	
	M	*SD*	แปลผล	*M*	*SD*	แปลผล	$PNI_{modified}$	ลำดับ
1. การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ	3.660	0.530	มาก	4.802	0.412	มากที่สุด	0.312	2
2. การสร้างความรู้ความเข้าใจในการนิเทศภายใน	3.688	0.495	มาก	4.835	0.382	มากที่สุด	0.311	3

ตารางที่ 1 (ต่อ)

การนิเทศภายในที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น	
	M	*SD*	แปลผล	*M*	*SD*	แปลผล	$PNI_{modified}$	ลำดับ
3. การวางแผนการนิเทศภายใน	3.702	0.474	มาก	4.837	0.382	มากที่สุด	0.307	4

4. การดำเนินการนิเทศภายใน	3.714	0.467	มาก	4.846	0.372	มากที่สุด	0.305	5
5. การประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายใน	3.650	0.488	มาก	4.815	0.404	มากที่สุด	0.319	1
เฉลี่ยรวม	**3.683**	**0.491**	**มาก**	**4.827**	**0.390**	**มากที่สุด**	**0.311**	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับสภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในพื้นที่ภาคตะวันออก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (*M* = 3.683, *SD* = 0.491) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การดำเนินการนิเทศภายใน (*M* = 3.714, *SD* = 0.467) รองลงมา คือ การวางแผนการนิเทศภายใน (*M* = 3.702, *SD* = 0.474) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายใน (*M* = 3.650, *SD* = 0.488)

ระดับสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในพื้นที่ภาคตะวันออก ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (*M* = 4.827, *SD* = 0.390) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การดำเนินการนิเทศภายใน (*M* = 4.846, *SD* = 0.372) รองลงมาคือ การวางแผนการนิเทศภายใน (*M* = 4.837, *SD* = 0.382) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ (*M* = 4.802, *SD* = 0.412)

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในพื้นที่ภาคตะวันออก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเรียงตามลำดับคือ การประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายใน ($PNI_{modified}$ = 0.319) การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ ($PNI_{modified}$ = 0.312) การสร้างความรู้ความเข้าใจในการนิเทศภายใน ($PNI_{modified}$ = 0.311) การวางแผนการนิเทศภายใน ($PNI_{modified}$ = 0.307) และการดำเนินการนิเทศภายใน ($PNI_{modified}$ = 0.305)

5. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในพื้นที่ภาคตะวันออก มีรายละเอียดดังนี้

1) ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในพื้นที่ภาคตะวันออก โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนผ่านกระบวนการนิเทศภายในที่เป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทาง และติดตามผลการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินการนิเทศภายในมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจใน

การนิเทศภายใน ด้านการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ และด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายใน ตามลำดับ ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการนำนโยบายและแผนการนิเทศไปสู่การปฏิบัติ การกำกับติดตาม และการให้คำปรึกษาแก่ครูอย่างต่อเนื่อง เป็นกลไกสำคัญที่สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพครูและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของธิดารัตน์ หัตถมา (2566) ซึ่งรายงานว่า สภาพการนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพอยู่ในระดับมาก โดยด้านการติดตามมีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนบทบาทของการกำกับและสนับสนุนการปฏิบัติงานของครูในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังเป็นไปในทิศทางเดียวกับการศึกษาของจักรกฤษณ์ กังหัน (2565) ที่พบว่า การดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของโรงเรียนเอกชนจังหวัดแพร่มีการดำเนินงานในระดับมาก เนื่องจากมีการวางแผน เตรียมความพร้อม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากร รวมทั้งติดตามผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การนิเทศภายในสามารถสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิผล

2) ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในพื้นที่ภาคตะวันออก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการดำเนินการนิเทศภายในมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจในการนิเทศภายใน ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายใน และด้านการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ ตามลำดับ ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูให้ความสำคัญกับการนิเทศภายในในฐานะกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยคาดหวังให้การนิเทศเป็นกระบวนการที่มีการวางแผน การกำกับติดตาม การให้คำปรึกษา และการสะท้อนผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนให้ครูสามารถออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกัน ด้านการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษายังคาดหวังให้มีการพัฒนาระบบการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์บริบท และการสำรวจความต้องการของครูอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การวางแผนและการดำเนินการนิเทศตอบสนองต่อสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้สอนได้อย่างตรงประเด็น ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของธัญพิชชา อุ่นรัมย์ (2564) ธีรวุฒิ หอมอินทร์ (2563) สุพัตรา ปาระจูม (2563) และพวงอ้อย ไชยดี (2564) ซึ่งรายงานในทิศทางเดียวกันว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และชี้ให้เห็นว่าการนิเทศที่มีประสิทธิภาพควรประกอบด้วยการวางแผน การให้คำปรึกษา การติดตามและสะท้อนผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการประเมินผลและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูและยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา

3) จากการศึกษาพบว่า ความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในพื้นที่ภาคตะวันออก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ การประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายใน รองลงมาคือ การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ การสร้างความรู้ความเข้าใจในการนิเทศภายใน การวางแผนการนิเทศภายใน และการดำเนินการนิเทศภายใน ตามลำดับ ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า แม้สถานศึกษา

จะมีการดำเนินงานนิเทศภายในอยู่แล้วในระดับมาก แต่ยังมีช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ ช่องว่างดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า แม้สถานศึกษาจะมีการดำเนินงานนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง แต่การดำเนินงานในบางด้านยังไม่สามารถตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้บริหารและครูได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของนโยบายการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ทำให้สถานศึกษาต้องปรับบทบาทการนิเทศจากการติดตามการปฏิบัติงานไปสู่การเป็นกระบวนการส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะของครูอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับข้อจำกัดด้านระบบการติดตาม ประเมินผล และการนำผลการนิเทศมาใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ จึงทำให้เกิดช่องว่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่พึงประสงค์ในหลายด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการประเมินผลการนิเทศเป็นขั้นตอนสำคัญที่ทำให้สถานศึกษาสามารถตรวจสอบความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค และผลลัพธ์ของการพัฒนาครูได้อย่างชัดเจน รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ โกวิทย์ สีวัง (2566) ที่พบว่า ความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนอยู่ในด้านการวางแผน การประเมินผล และการสรุปรายงานผลการนิเทศเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ครูสามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ สุพัตรา ปาระจูม (2563) ที่พบว่า การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนจำเป็นต้องเริ่มจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของครู ควบคู่กับการประเมินผลและการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การนิเทศตอบสนองต่อบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของผู้รับการนิเทศได้อย่างแท้จริง อีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ทองคำ อำไพ (2564) ที่พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการนิเทศภายในเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก มีลำดับความสำคัญสูงในด้านการวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ และการสรุปประเมินผลการนิเทศ ซึ่งสะท้อนว่าการประเมินผลและการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อพัฒนางานเป็นประเด็นที่สถานศึกษายังคงต้องการการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการศึกษาของ ธีรวุฒิ หอมอินทร์ (2563) ที่ใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายใน และพบว่าการวางแผน การวิเคราะห์ผลการสอน และการให้ข้อมูลย้อนกลับ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยลดช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายใน อันนำไปสู่การพัฒนาวิชาชีพครูอย่างเป็นระบบ รวมทั้งสอดคล้องกับการศึกษาของ วราลักษณ์ อาจวิชัย (2565) ที่พัฒนารูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วม และพบว่ากระบวนการนิเทศที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง การติดตามผล และการนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูและผู้เรียน

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ความต้องการจำเป็นที่ปรากฏในผลการวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบการประเมินผล การรายงานผล และการนำผลการนิเทศไปใช้ประโยชน์เชิงพัฒนาให้มีความชัดเจนและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การนิเทศภายในสามารถขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1) จากผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในพื้นที่ภาคตะวันออก มีความต้องการพัฒนาในด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายในมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ รวมทั้งนำผลการนิเทศไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม

6.2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยนำแนวทางที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปทดลองใช้จริงในสถานศึกษา และศึกษาผลที่เกิดขึ้นต่อสมรรถนะครูและผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน

2) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนิเทศภายในที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในบริบทของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือเปรียบเทียบกับสถานศึกษาในสังกัดอื่น เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้พัฒนาแนวทางการนิเทศให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ ฉัตร์แก้ว. (2562). *การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในยุคประเทศไทย 4.0 ของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรังสิต].

โกวิทย์ สีวัง. (2566). *แนวทางในการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี].

จักรกฤษณ์ กังหัน. (2565). *สภาพและแนวทางการดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของโรงเรียนเอกชน จังหวัดแพร่* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร].

ณัฐพร เดชทะสอน. (2568). การนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม. *วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา, 16*(1), 18–37. https://so20.tci-thaijo.org/index.php/JAD/article/view/550

ทองคำ อำไพ. (2564). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].

ธัญพิชชา อุ่นรัมย์. (2564). *การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].

ธิดารัตน์ หัตถมา. (2566). *แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].

ธีรวุฒิ หอมอินทร์. (2563). *การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].

ปราณี มีหาญพงษ์. (2561). การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยทางการพยาบาล. *วารสารพยาบาลทหารบก, 19*(1), 9–15. https://he01.tci-thaijo.org/index.php/JRTAN/article/view/121885

พวงอ้อย ไชยดี. (2564). *การพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะ (Coaching) สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].

พิสิษฐ ตัณฑวณิช. (2561). ความหมายที่แท้จริงของค่า IOC. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 24*(2), 3–12. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jemmsu/article/view/174521

ภีชาวิชญ์ ยางงาม. (2564). *กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3* [สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร].

วราลักษณ์ อาจวิชัย. (2565). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร].

สายวินิตย์ ดวงสนาม. (2561). *การนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี].

สุพัตรา ปาระจุม. (2563). *การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].

สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานศึกษาธิการภาค 8. (2567). *สารสนเทศด้านการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567.* กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานศึกษาธิการภาค 9. (2567). *สารสนเทศด้านการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567.* กระทรวงศึกษาธิการ.

อดิศักดิ์ สุดเสน่หา. (2563). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามกระบวนการทางคณิตศาสตร์ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. *วารสารบัณฑิตวิจัย, 11*(2), 123–136. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/banditvijai/article/view/241132

Best, J. W. (1977). *Research in education* (3rd ed.). Prentice-Hall.

Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of psychological testing* (3rd ed.). Harper & Row.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607–610. https://doi.org/10.1177/001316447003000308